

Työeläkelaitoksille

PERHE-ELÄKKEITÄ KOSKEVAT LAINMUUTOKSET VAHVISTETTU

Tasavallan presidentti vahvisti 9.2.1990 lain työntekijäin eläkelain (199/90), lain lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 4 §:n (101/90), lain merimieseläkelain (102/90), lain valtion perhe-eläkelain (103/90) ja lain perhe-eläkelain (104/90) muuttamisesta ja sekä kansanedustajain perhe-eläkelain (107/90). Hallituksen esitys mainituiksi laeiksi on lähetetty eläkelaitoksille yleiskirjeen A 23/89 liitteenä.

Lait vahvistettiin hallituksen esityksestä poiketen sosiaalivaliokunnan esitykseen tekemien muutosehdotusten mukaisesti (SoVM 36/89).

Eduskuntakäsittelyssä työeläkelakeihin tehdyt muutokset

Vahvistetussa laissa todetaan, että lapsella on aina oikeus lapseneläkkeeseen oman vanhempansa jälkeen (TEL 4 a § 3 mom). Täysorvon eläketurvaa täydennettiin siten, että täysorvon lisä (2/12 edunjättäjän eläkkeestä) lasketaan erikseen kummankin edunjättäjän eläkkeestä (TEL 7 a § 3 mom).

Alle 65-vuotiaiden ja muiden kuin eläkkeellä olevien leskien osalta säännöksiä muutettiin siten, että leskeneläke maksetaan eläkesovittamattomana kuuden kuukauden ajan. Eläkesovitus tehdään tällöin vasta edunjättäjän kuolemaa seuraavan seitsemän kalenterikuukauden alusta. Työeläkettä saavien leskien ja 65 vuotta täyttäneiden leskien leskeneläkkeen eläkesovitus tehdään edunjättäjän kuolemaa seuraavan kalenterikuukauden alusta. Jos perheessä on ollut alaikäisiä lapsia edunjättäjän kuollessa, eläkesovitusta ei kuitenkaan tehdä ennen kuin nuorin lapseneläkkeeseen oikeutetuista lapsista täyttää 18 vuotta. (TEL 8 c § 2 mom)

Lakien voimaantulosäännöksiä muutettiin siten, että kaikille lain voimaan tullessa vanhan lain piiriin päässeille varmistetaan pääsy myös uuden lain mukaisen eläketurvan piiriin. Samalla laajennus varmistaa sen, että aikaisemmin yli 50-vuoti-

LA/Outi Lehmus

19.2.1990

aana avioliiton solmineet henkilöt pääsevät järjestelmän piiriin.

Eläketurvakeskuksen perhe-eläkemuutosta koskevat soveltamisohjeet toimitetaan eläkelaitoksille myöhemmin kevään aikana.

Lait tulevat voimaan 1.7.1990.

ELÄKETURVAKESKUS

Ilkka Savoheimo

Helena Tapio

LIITTEET

Laki työntekijäin eläkelain muuttamisesta
Laki lyhytaikaisissa työsuhhteissa olevien työntekijäin eläkelain 4 §:n muuttamisesta
Laki merimieseläkelain muuttamisesta
Laki valtion perhe-eläkelain muuttamisesta
Laki perhe-eläkelain muuttamisesta
Kansanedustajain perhe-eläkelaki

N:o 100

Laki**työntekijäin eläkelain muuttamisesta**

Annettu Helsingissä 9 päivänä helmikuuta 1990

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun työntekijäin eläkelain (395/61) 4 §:n 5 ja 6 momentti, 4 a §, 4 b §:n 2—4 momentti, 7 a §, 8 §:n 5 momentti, 8 a §:n 2 momentti ja 8 b §:n 1 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 4 §:n 5 ja 6 momentti, 4 a §, 4 b §:n 2—4 momentti ja 8 b §:n 1 momentti 16 päivänä joulukuuta 1966 annetussa laissa (639/66), 7 a § muutettuna viimeksi mainitulla lailla sekä 20 päivänä syyskuuta 1974 ja 26 päivänä heinäkuuta 1985 annetuilla laeilla (749/74 ja 666/85), 8 §:n 5 momentti 5 päivänä helmikuuta 1982 annetussa laissa (109/82) ja 8 a §:n 2 momentti 12 päivänä heinäkuuta 1985 annetussa laissa (592/85), sekä

lisätään lakiin uusi 8 c—8 f § seuraavasti:

4 §

Työntekijän kuoltua suoritetaan edunsaajille perhe-eläkettä, jos työntekijällä oli kuollessaan oikeus tämän lain vähimmäisehtojen mukaiseen vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeeseen tai jos hän sai mainittua eläkettä. Tällaisen edunjättäjän jälkeen edunsaajia ovat:

1) leski, jonka kanssa edunjättäjä oli solminut avioliiton ennen kuin oli täyttänyt 65 vuotta;

2) edunjättäjän lapsi;

3) lesken lapsi, joka asui edunjättäjän kuollessa tämän ja lesken kanssa samassa taloudessa; ja

4) edunjättäjän entinen puoliso, jolle edunjättäjä kuollessaan oli tuomioistuimen lainvoimaisen päätöksen tai sosiaalilautakunnan vahvistaman sopimuksen perusteella velvollinen määrääjain suorittamaan elatusapua; tällöin entisestä puolisosta ja hänen oikeudestaan perhe-eläkkeeseen on soveltuvin osin voimassa,

mitä leskestä ja lesken oikeudesta perhe-eläkkeeseen on säädetty.

Työkyvyttömyyden estämiseksi tai työ- ja ansiokyvyn parantamiseksi voidaan työntekijälle antaa kuntoutusta, koulutusta ja elinkeinotukea. Työntekijän kuoltua voidaan hänen leskelleen antaa lainaa koulutusta varten ja elinkeinotukena. Laina saadaan sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamin ehdoin käyttää vakuutusrahaston ja eläkevastuun katteena vaatimatta eläkelaitoksia koskevassa lainsäädännössä edellytettyä vakuutta. Samoin edellytyksin laina saadaan sen estämättä, mitä 19 a §:ssä säädetään, periä takaisin lainan saajan perhe-eläkkeestä.

4 a §

Leskellä on oikeus leskeneläkkeenä suoritettavaan perhe-eläkkeeseen:

1) jos hänellä on tai on ollut yhteinen lapsi edunjättäjän kanssa; tai

2) jos leski edunjättäjän kuollessa oli täyttänyt 50 vuotta tai sai kansaneläkelain (347/56) mukaista työkyvyttömyyseläkettä, joka oli jatkunut vähintään kolmen vuoden ajan, ja jos avioliitto oli solmittu ennen kuin leski oli täyttänyt 50 vuotta ja se oli jatkunut vähintään viisi vuotta.

Jos naisleski on syntynyt ennen 1 päivää heinäkuuta 1950, leskeneläkkeen saamisen edellytyksenä on 1 momentissa mainitun 50 vuoden asemesta 40 vuoden vähimmäisikä. Mitä tässä momentissa on säädetty, ei koske edunjättäjän entistä puolisoa.

Lapsella on oikeus lapseneläkkeenä suoritettavaan perhe-eläkkeeseen, jos hän ei ollut täyttänyt 18 vuotta edunjättäjän kuollessa. Lapselle maksetaan lapseneläkettä aina lapsen oman vanhemman jälkeen. Oikeutta lapseneläkkeeseen ei kuitenkaan ole useamman kuin kahden edunjättäjän jälkeen samanaikaisesti.

Leskellä ei ole oikeutta leskeneläkkeeseen 1 momentin 1 kohdan nojalla, jos siinä tarkoitettu lapsi on annettu ottolapseksi ennen edunjättäjän kuolemaa tai jos siinä tarkoitettu lapsi on edunjättäjän lapsi, jonka leski on edunjättäjän kuoltua ottanut ottolapsekseen. Jos leskellä on aikaisemman avioliiton perusteella oikeus saada 8 §:n 4 momentissa mainittujen lakien, eläkeohjesäännön tai eläkesääntöjen mukaista eläkettä vastaavaa perhe-eläkettä, ei hänellä ole oikeutta uuteen perhe-eläkkeeseen.

Perhe-eläkkeeseen ei ole oikeutta henkilöllä, joka on rikoksella tahallisesti aiheuttanut edunjättäjän kuoleman.

4 b §

Oikeus leskeneläkkeen saamiseen lakkaa, jos leski solmii uuden avioliiton ennen kuin hän on täyttänyt 50 vuotta. Jos uusi avioliitto purkautuu viiden vuoden kuluessa eikä leskellä ole oikeutta leskeneläkkeeseen tämän avioliiton perusteella, lakkautettua leskeneläkettä aletaan hakemuksesta maksaa uudelleen. Mitä edellisessä virkkeessä on säädetty, ei koske edunjättäjän entistä puolisoa.

Oikeus lapseneläkkeen saamiseen lakkaa, kun lapsi täyttää 18 vuotta tai jos hänet annetaan ottolapseksi muulle kuin edunjättäjän leskelle tai tämän puolisolalle.

Leskelle, jonka oikeus eläkkeen saamiseen 2 momentin mukaan lakkaa, maksetaan kerta-suoritukseksi määrä, joka on yhtä suuri kuin hänen leskeneläkkeensä kolmen vuoden ajalta

olisi ollut. Kertasuorituksen perusteena käytetään viimeksi maksettua kuukausieläkettä. Jos lakkautettua leskeneläkettä aletaan 2 momentin nojalla maksaa uudelleen, eläkkeestä vähennetään maksetun kertasuorituksen määrä siten, että kulloinkin maksettavan eläkkeen määrästä vähennetään kolmannes enintään yhdeksän vuoden ajan. Saman edunjättäjän jälkeen kertasuoritus maksetaan vain kerran.

7 a §

Perhe-eläkkeen suuruus määräytyy edunjättäjän tämän lain vähimmäisehtojen mukaisen vanhuuseläkkeen tai täyden työkyvyttömyyseläkkeen perusteella, jota hän sai kuollessaan. Jollei edunjättäjä saanut mainittua eläkettä, edunjättäjän eläkkeen määrä lasketaan siten kuin se olisi laskettu, jos hän olisi kuolinpäivänään tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi, jollei edunsaaja muuta selvitä. Perhe-eläkkeen määrää laskettaessa ei kuitenkaan oteta huomioon 7 c §:n mukaista korotusta eikä 8 §:n mukaista vähennystä.

Leskeneläkkeen määrä on, jollei 5 momentista taikka 8 tai 8 c—8 f §:stä muuta johdu:

6/12 edunjättäjän eläkkeestä, jos edunsaajina on leski yksin tai leski ja yksi lapsi;

5/12 edunjättäjän eläkkeestä, jos edunsaajina on leski ja kaksi lasta;

3/12 edunjättäjän eläkkeestä, jos edunsaajina on leski ja kolme lasta; sekä

2/12 edunjättäjän eläkkeestä, jos edunsaajina on leski ja neljä tai useampia lapsia.

Lapseneläkkeiden yhteismäärä on, jollei 8 §:stä muuta johdu:

4/12 edunjättäjän eläkkeestä, jos lapsia on yksi;

7/12 edunjättäjän eläkkeestä, jos lapsia on kaksi;

9/12 edunjättäjän eläkkeestä, jos lapsia on kolme; sekä

10/12 edunjättäjän eläkkeestä, jos lapsia on neljä tai useampia.

Lapseneläkkeiden yhteismäärä jaetaan tasan edunsaajina olevien lasten kesken. Jos edunsaajina on lapsia, joilla ei ole kumpaakaan vanhempaa, lapseneläkkeiden yhteismäärään lisätään 2/12 erikseen kummankin edunjättäjän eläkkeistä edellyttäen, että lesken- ja lapseneläkkeet eivät yhteensä ylitä edunjättäjän eläkkeen määrää. Jos lapsi saa lapseneläkettä muun edunjättäjän kuin vanhempansa jälkeen, määrätään lisä niistä edunjättäjien eläkkeistä,

joiden perusteella täysorpo lapsi saa lapsen-eläkkeensä. Lisä jaetaan edellä mainittujen täysorpojen lasten kesken tasan.

Edunjättäjän entisen puolison perhe-eläkkeen suuruus määrätään siten, että sen osuus 2 momentin mukaisesti lasketusta leskeneläkkeen määrästä on sama kuin mitä 60 prosenttia edunjättäjän entiselle puolisolleen maksamasta elatusavusta on 1 momentissa tarkoitettusta edunjättäjän eläkkeestä. Jos edunsaajana on myös leski, on entisten puolisoitten perhe-eläkkeiden yhteismäärä enintään puolet leskeneläkkeestä. Yhteismäärä vähennetään leskeneläkkeestä ja jaetaan entisten puolisoitten kesken elatusapujen suhteessa.

Jos edunsaajien lukumäärä muuttuu tai jos edunsaajana olevasta lapsesta tulee 3 momentissa tarkoitettulla tavalla täysorpo, perhe-eläkkeen määrä ja sen jakautuminen edunsaajien kesken tarkistetaan muutosta seuraavan kuukauden alusta.

8 §

Jos saman edunjättäjän kuoleman johdosta edunsaajille myönnettyt tämän lain vähimmäisehtojen mukainen perhe-eläke, 4 momentissa tarkoitettua peruseläkettä vastaava muu perhe-eläke taikka 1 momentissa tarkoitettua muuta eläkettä tai jatkuvaa korvausta vastaava perhe-eläke tai jatkuva korvaus yhteensä ylittävät yhteensovitusrajan, vähennetään tämän lain mukaisesta eläkkeestä määrä, joka on yhtä suuri osalla kuin tämän lain vähimmäisehtojen mukainen perhe-eläke on 4 momentissa tarkoitettuja peruseläkkeitä vastaavista kaikista perhe-eläkkeistä. Tällöin ei kuitenkaan oteta huomioon eläkkeeseen tai jatkuvaan korvaukseen sisältyvää määräaikaista korotusta. Yhteensovitusraja on 60 prosenttia perhe-eläkkeen perusteena olevan edunjättäjän eläkkeen 2 ja 3 momentin mukaisesti lasketusta yhteensovitusperusteesta vähennettynä kutakin edunsaajana olevaa lasta kohden perhe-eläkelain mukaan suoritettavan lapseneläkkeen perusmäärällä sekä, jos tämän lain mukaisena edunsaajana on myös leski, perhe-eläkelain mukaisen leskeneläkkeen pohjaosan määrällä. Vähennyksenä ei kuitenkaan oteta huomioon enempää kuin 30 prosenttia yhteensovitusperusteesta. Silloin, kun perhe-eläkkeen saajana on lesken asemesta edunjättäjän entinen puoliso, yhteensovitusta toimitettaessa ei vähennetä perhe-eläkelain mukaisen leskeneläkkeen pohjaosan määrää. Jos 7 a §:n mukaisesti edun-

saajien lukumäärän perusteella laskettu perhe-eläke on pienempi kuin edunjättäjän eläke, alennetaan edellä sanottuja prosenttimääriä samassa suhteessa. Yhteensovitettu perhe-eläke jaetaan edunsaajien kesken 7 a §:ssä mainittujen määrien suhteessa.

8 a §

Jos vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeen saajalle myönnetään 8 §:n 1 momentissa tarkoitettu eläke, elinkorko tai jatkuva korvaus, toimitetaan 8 §:n 1 momentin mukainen yhteensovitus uudelleen. Yhteensovituksen johdosta eläkettä vähennetään kuitenkin vain sen verran, että sanotussa momentissa tarkoitettujen etuuksien yhteismäärä pysyy vähintään yhtä suurena kuin se olisi, jollei oikeutta tämän momentin ensimmäisessä virkkeessä tarkoitettuun eläkkeeseen, elinkorkoon tai jatkuvaan korvaukseen olisi ollut. Sama koskee 8 §:n 5 momentin mukaista yhteensovitusta, jos perhe-eläkkeen saajalle myönnetään mainitun momentin ensimmäisessä virkkeessä tarkoitettu eläke tai jatkuva korvaus. Samoin toimitetaan 8 §:n 1 momentin mukainen yhteensovitus uudelleen, kun osaeläkkeenä maksettava työkyvyttömyyseläke muutetaan työttömyyseläkkeeksi tai kun eläkettä tarkistetaan 5 b tai 7 c §:n mukaisesti. Niin ikään toimitetaan 8 §:n 5 momentin mukainen yhteensovitus uudelleen, kun leski tai lapsi lakkaa olemasta edunsaajana. Hakemuksesta toimitetaan 8 §:n mukainen yhteensovitus uudelleen, jos siihen vaikuttaneen päivärahan, muun eläkkeen, elinkoron tai jatkuvan korvauksen määrä on olennaisesti muuttunut. Yhteensovitus voidaan toimittaa uudelleen, kun eläkelaitos saa tiedon 8 §:n 9 momentissa tarkoitettua etuudesta.

8 b §

Työkyvyttömyyseläke on evättävä tai sitä vähennettävä, jos työntekijä on aiheuttanut työkyvyttömyytensä tahallaan. Eläkkeen maksaminen voidaan keskeyttää, jos sen saaja ilman hyväksyttävää syytä ei ole suostunut eläkelaitoksen määräämään ja kustannettavaan tutkimukseen tai hoitoon, hengenvaaralliseksi katsottavaa tutkimus- tai hoitotoimenpidettä lukuun ottamatta, taikka jos hän ilman pätevää syytä on kieltäytynyt kuntoutuksesta tai koulutuksesta.

8 c §

Leskeneläkettä määrättäessä otetaan huomioon lesken ansiotyönsä perusteella saamat 8 §:n 4 momentissa mainittujen lakien, eläkeohjesäännön ja eläkesääntöjen mukaiset eläkkeet sekä niihin verrattavat työ- tai virkasuhteeseen perustuvat eläkkeet (*eläkesovitus*). Eläkesovituksessa voidaan ottaa huomioon myös mainittuja eläkkeitä vastaava vieraasta valtiosta maksettava etuus. Tämän lain mukainen eläke otetaan eläkesovituksessa huomioon vähimmäisehtojen mukaisena ja lesken saama osaeläke täyden työkyvyttömyyseläkkeen määräisenä.

Jos leski on edunjättäjän kuollessa täyttänyt 65 vuotta tai saa 1 momentissa tarkoitettua eläkettä, eläkesovitus tehdään edunjättäjän kuolemaa seuraavan kalenterikuukauden alusta. Muussa tapauksessa eläkesovitus tehdään edunjättäjän kuolemaa seuraavan seitsemännen kalenterikuukauden alusta. Jos kuitenkin edunjättäjän kuollessa tämän ja lesken kanssa samassa taloudessa asui lapsia, joilla on oikeus lapseneläkkeeseen edunjättäjän jälkeen, eläkesovitusta ei tehdä ennen kuin nuorin lapsista täyttää 18 vuotta.

Jos leski ei saa 1 momentissa tarkoitettua eläkettä, lesken ansiotyöhön perustuvana eläkkeenä pidetään sitä eläkettä, joka hänelle olisi myönnetty, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi edunjättäjän kuolinpäivänä tai sinä päivänä, jona 2 momentissa tarkoitettu lapsi täyttää 18 vuotta. Eläkettä määrättäessä ei tällöin kuitenkaan sovelleta 6 §:n 3 momentin säännöksiä päivistä, jotka jätetään huomioon ottamatta siinä tarkoitettuja 360 päivää laskettaessa.

8 d §

Eläkesovituksessa vähennetään 7 a ja 8 §:n mukaisesti määrättyä leskeneläkettä, jos lesken 8 c §:ssä tarkoitettujen ansiotyöhön perustuvat eläkkeet ylittävät eläkesovitusperusteen. Eläkesovitusperuste on 255 markkaa kuukaudessa, jos edunjättäjän 7 a §:n 1 momentin mukaisesti laskettu eläke ja 8 §:n 4 momentissa mainittujen lakien, eläkeohjesäännön tai eläkesääntöjen mukaiset eläkkeet taikka niihin verrattavat työ- tai virkasuhteeseen perustuvat eläkkeet yhteensä ylittävät sanotun markkamäärän. Eläkesovitusperuste on sanottujen eläkkeiden yhteismäärän suuruinen, jos yhteis-

määrä ylittää 127,50 markkaa ja on enintään 255 markkaa. Muussa tapauksessa eläkesovitusperuste on 127,50 markkaa. Jos eläkesovitus tulee tehtäväksi ensimmäisen kerran ennen vuotta 2004, eläkesovitusperusteena käytetään vuonna 1990 sanotun 255 markan asemesta 348 markkaa, josta vähennetään 6,64 markkaa kunkin seuraavana vuonna.

Eläkesovituksesta johtuva vähennys on 50 prosenttia lesken 8 c §:ssä tarkoitettujen ansiotyöhön perustuvien eläkkeiden ja eläkesovitusperusteen erotuksesta. Jos leskellä on oikeus saada myös muuta kuin tämän lain mukaista 8 §:n 4 momentissa mainittujen lakien, eläkeohjesäännön tai eläkesääntöjen mukaista eläkettä vastaavaa perhe-eläkettä, vähennetään tämän lain mukaisesta leskeneläkkeestä määrä, joka on yhtä suuri osa edellä tarkoitettusta vähennyksestä kuin tämän lain mukainen leskeneläke on kaikista sanotuista perhe-eläkkeistä.

Jos lesken saamaa 8 c §:ssä tarkoitettua eläkettä on vähennetty tapaturmavakuutuslain (608/48) säännöksiin perustuvan päivärahan tai tapaturmaeläkkeen, liikennevakuutuslain (279/59) nojalla myönnetyn omaan vammaan perustuvan jatkuvan korvauksen tai sotilasvammalain (404/48) nojalla myönnetyn elinkoron vuoksi, jätetään tämä vähennys huomioon ottamatta eläkesovitusta tehtäessä.

8 e §

Jos leskellä ei ole oikeutta saada työ- tai virkasuhteeseen tai yrittäjätoimintaan perustuvaa eläkettä tai jos leski saa työkyvyttömyyseläkettä osaeläkkeenä, otetaan eläkesovituksessa lesken hakemuksesta eläkkeiden asemesta huomioon hänen saamansa keskimääräiset ansiotulot ja niihin perustuvat etuudet sekä osaeläke. Edellytyksenä kuitenkin on, että sanotut ansiotulot ja etuudet sekä osaeläke, kun ansiotuloista otetaan huomioon 60 prosenttia, ovat yhteensä vähintään neljänneksen pienemmät kuin lesken 8 c §:n mukaisesti määrätty eläke. Samoin voidaan leskeneläkkeen määrä hakemuksesta tarkistaa, jos lesken olosuhteissa tapahtuu viiden vuoden kuluessa edunjättäjän kuolemasta muutos, jonka vuoksi edellä mainitut edellytykset täyttyvät. Keskiansio lasketaan tällöin kuuden kuukauden ajalta ennen hakemusta, ja muutoksen katsotaan tapahtuneen tämän takautuvan jakson alussa. Näin tarkis-

tettua leskeneläkettä suoritetaan takautuvasti sanotulta kuudelta kuukaudelta.

Edellä 1 momentin mukaan määrättyä leskeneläkettä maksetaan kahden vuoden ajan. Sen jälkeen leskeneläke määrätään hakemuksesta uudelleen tämän pykälän mukaisesti kahden vuoden ajaksi kerrallaan, jos edellytykset tähän ovat edelleen olemassa.

Sosiaali- ja terveysministeriö voi antaa tarkempia ohjeita tämän pykälän soveltamisesta.

8 f §

Sen lisäksi, mitä 8 e §:ssä säädetään, eläkesovitus tehdään uudelleen vain, jos leskelle myönnetään 8 c §:n 1 momentissa tarkoitettu eläke muuna kuin osa-aikaeläkkeenä tai jos leskeneläkkeen määrä 8 a §:n 2 momentin mukaisen uuden yhteensovituksen vuoksi muuttuu. Tällöin käytetään samaa eläkesovitusperustetta kuin eläkesovitusta ensimmäistä kertaa tehtäessä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1990.

Tätä lakia sovelletaan, jos edunjättäjä on kuollut lain tultua voimaan. Sen lisäksi, mitä 4 a §:n 1 ja 2 momentissa on säädetty, oikeus leskeneläkkeeseen on myös sellaisella lain voimaantulohetkellä 40 vuotta täyttäneellä ja avioliitossa edunjättäjän kanssa olevalla naisella, jonka avioliitto oli solmittu ennen kuin edunjättäjä oli täyttänyt 65 vuotta, jos avioliitto oli edunjättäjän kuollessa jatkunut vähintään kolme vuotta. Perhe-eläke, jota maksetaan ennen lain voimaantuloa kuolleen edunjättäjän jälkeen, ei lakkaa, vaikka leski solmii uuden avioliiton 50 vuotta täytettyään. Mitä 8 a §:n 2 momentissa on säädetty yhteensovi-

tuksesta, koskee myös ennen tämän lain voimaantuloa alkaneita lapseneläkkeitä.

Mitä tässä laissa on säädetty lapsesta, sovelletaan ottolapseen myös silloin, kun tuomioistuimien on antanut suostumuksensa lapseksiottamiseen ennen 1 päivää tammikuuta 1980. Tällaisella ottolapsella ei ole oikeutta lapseneläkkeeseen luonnollisten vanhempiensa jälkeen. Lapsena pidetään myös lasta, jolla on tunnustetun lapsen asema, samoin kuin lasta, jolle edunjättäjä oli kuollessaan sitoutunut tai veloitettu suorittamaan elatusapua avioliiton ulkopuolella syntyneistä lapsista annetun lain (173/22) mukaisesti.

Jos työnantaja ennen tämän lain voimaantuloa on järjestänyt työntekijöilleen perhe-eläketurvan, jossa eläkkeen määrä on suurempi kuin työntekijäin eläkelain vähimmäisehtojen mukainen eläke, voidaan sen estämättä, mitä muualla laissa on säädetty, tätä koskevan vakuutuksen ehdot taikka eläkekassan tai eläkesäätiön säännöt muuttaa tämän lain perhe-eläkettä koskevien säännösten periaatteita vastaaviksi. Tällöin saa aikaisemmasta eläkejärjestelmästä vapautuvia varoja sosiaali- ja terveysministeriön antamien ohjeiden mukaisesti käyttää työntekijäin eläkelaisa tarkoitettua eläketurvan kustantamiseen. Sosiaali- ja terveysministeriö voi antaa tarkempia ohjeita tämän momentin soveltamisesta.

Tämän lain 8 d §:ssä säädetty markkamäärät vastaavat vuodelle 1966 vahvistettua palkkaindeksilukua.

Työntekijäin eläkelain 7 c §:n mukainen lapsikorotus määräytyy niiden säännösten mukaisesti, jotka olivat voimassa ennen tämän lain voimaantuloa.

Helsingissä 9 päivänä helmikuuta 1990

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Sosiaali- ja terveysministeri *Mauri Miettinen*

N:o 101

Laki**lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 4 §:n muuttamisesta**

Annettu Helsingissä 9 päivänä helmikuuta 1990

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 9 päivänä helmikuuta 1962 annetun lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 4 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on 16 päivänä joulukuuta 1966 annetussa laissa (640/66), näin kuuluvaksi:

4 §

Työntekijän kuoltua suoritetaan edunsaajille perhe-eläkettä, jos työntekijällä oli kuollessaan oikeus vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeeseen tai jos hän sai mainittua eläkettä. Tällaisen edunjättäjän jälkeen edunsaajia työntekijäin eläkelain 4 a §:ssä säädettyin rajoituksin ovat:

- 1) leski, jonka kanssa edunjättäjä oli solminut avioliiton ennen kuin oli täyttänyt 65 vuotta;
- 2) edunjättäjän lapsi;
- 3) lesken lapsi, joka asui edunjättäjän kuollessa tämän ja lesken kanssa samassa taloudessa; ja
- 4) edunjättäjän entinen puoliso, jolle edunjättäjä kuollessaan oli tuomioistuimen lainvoimaisen päätöksen tai sosiaalilautakunnan vahvistaman sopimuksen perusteella velvollinen määrääjain suorittamaan elatusapua; tällöin entisestä puolisoista ja hänen oikeudestaan perhe-eläkkeeseen on soveltuvin osin voimassa, mitä leskestä ja lesken oikeudesta perhe-eläkkeeseen on säädetty.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1990.

Helsingissä 9 päivänä helmikuuta 1990

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Tätä lakia sovelletaan, jos edunjättäjä on kuollut lain tultua voimaan. Sen lisäksi, mitä työntekijäin eläkelain 4 a §:n 1 ja 2 momentissa on säädetty, oikeus leskeneläkkeeseen on myös sellaisella lain voimaantulo hetkellä 40 vuotta täyttäneellä ja avioliitossa edunjättäjän kanssa olevalla naisella, jonka avioliitto oli solmittu ennen kuin edunjättäjä oli täyttänyt 65 vuotta, jos avioliitto oli edunjättäjän kuollessa jatkunut vähintään kolme vuotta. Perhe-eläke, jota maksetaan ennen lain voimaantuloa kuolleen edunjättäjän jälkeen, ei lakkaa, vaikka leski solmii uuden avioliiton 50 vuotta täytettyään. Mitä lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 1 §:n mukaan on säädetty työntekijäin eläkelain 8 a §:n 2 momentissa tarkoitetusta yhteensovituksesta, koskee myös ennen tämän lain voimaantuloa alkaneita lapseneläkkeitä.

Mitä tässä laissa on säädetty lapsesta, sovelletaan ottolapseen myös silloin, kun tuomioistuin on antanut suostumuksensa lapseksiottamiseen ennen 1 päivää tammikuuta 1980. Tällaisella ottolapsella ei ole oikeutta lapseneläkkeeseen luonnollisten vanhempiensa jälkeen. Lapsena pidetään myös lasta, jolla on tunnus- tetun lapsen asema, samoin kuin lasta, jolle edunjättäjä oli kuollessaan sitoutunut tai velvoitettu suorittamaan elatusapua avioliiton ulkopuolella syntyneistä lapsista annetun lain (173/22) mukaisesti.

N:o 102

Laki**merimieseläkelain muuttamisesta**

Annettu Helsingissä 9 päivänä helmikuuta 1990

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 26 päivänä tammikuuta 1956 annetun merimieseläkelain 15 a, 15 b, 16 a, 27 ja 28 a §,

sellaisina kuin ne ovat, 15 a, 15 b ja 28 a § 11 päivänä joulukuuta 1970 annetussa laissa (768/70), 16 a § 23 päivänä kesäkuuta 1975 annetussa laissa (493/75) ja 27 § 4 päivänä maaliskuuta 1983 annetussa laissa (236/83), näin kuuluviksi:

15 a §

Työntekijän kuoltua suoritetaan edunsaajille perhe-eläkettä, jos työntekijällä oli kuollessaan oikeus 14 §:n mukaiseen vanhuuseläkkeeseen tai 15 §:n mukaiseen työkyvyttömyyseläkkeeseen tai jos hän sai mainittua eläkettä. Tällaisen edunjättäjän jälkeen edunsaajia ovat:

1) leski, jonka kanssa edunjättäjä oli solminut avioliiton ennen kuin oli täyttänyt 65 vuotta;

2) edunjättäjän lapsi;

3) lesken lapsi, joka asui edunjättäjän kuollessa tämän ja lesken kanssa samassa taloudessa; ja

4) edunjättäjän entinen puoliso, jolle edunjättäjä kuollessaan oli tuomioistuimen lainvoimaisen päätöksen tai sosiaalilautakunnan vahvistaman sopimuksen perusteella velvollinen määrääjain suorittamaan elatusapua; tällöin entisestä puolisoista ja hänen oikeudestaan perhe-eläkkeeseen on soveltuvin osin voimassa, mitä leskeistä ja lesken oikeudesta perhe-eläkkeeseen on säädetty.

15 b §

Leskellä on oikeus leskeneläkkeenä suoritettavaan perhe-eläkkeeseen,

1) jos hänellä on tai on ollut yhteinen lapsi edunjättäjän kanssa; tai

2) jos leski edunjättäjän kuollessa oli täyttänyt 50 vuotta tai sai kansaneläkelain (347/56) mukaista työkyvyttömyyseläkettä, joka oli jatkunut vähintään kolmen vuoden ajan, ja jos avioliitto oli solmittu ennen kuin leski oli täyttänyt 50 vuotta ja se oli jatkunut vähintään viisi vuotta.

Jos naisleski on syntynyt ennen 1 päivää heinäkuuta 1955, leskeneläkkeen saamisen edellytyksenä on 1 momentissa mainitun 50 vuoden asemesta 35 vuoden vähimmäisikä. Mitä tässä momentissa on säädetty, ei koske edunjättäjän entistä puolisoa.

Lapsella on oikeus lapseneläkkeenä suoritettavaan perhe-eläkkeeseen, jos hän ei ollut täyttänyt 18 vuotta edunjättäjän kuollessa. Lapselle maksetaan lapseneläkettä aina lapsen oman vanhemman jälkeen. Oikeutta lapseneläkkeeseen ei kuitenkaan ole useamman kuin kahden edunjättäjän jälkeen samanaikaisesti.

Leskellä ei ole oikeutta leskeneläkkeeseen 1 momentin 1 kohdan nojalla, jos siinä tarkoitettu lapsi on annettu ottolapseksi ennen edunjättäjän kuolemaa tai jos siinä tarkoitettu lapsi on edunjättäjän lapsi, jonka leski on edunjättäjän

kuoltua ottanut ottolapsekseen. Jos leskellä on aikaisemman avioliiton perusteella oikeus saada työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainittujen lakien, eläkeohjesäännön tai eläkesääntöjen mukaista eläkettä vastaavaa perhe-eläkettä, ei hänellä ole oikeutta uuteen perhe-eläkkeeseen.

16 a §

Perhe-eläkkeen suuruus määräytyy edunjättäjän tämän lain mukaisen vanhuuseläkkeen tai täyden työkyvyttömyyseläkkeen perusteella, jota hän sai kuollessaan. Jollei edunjättäjä saanut mainittua eläkettä, edunjättäjän eläkkeen määrä lasketaan siten kuin se olisi laskettu, jos hän olisi kuolinpäivänään tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi, jollei edunsaaja muuta selvitä. Perhe-eläkkeen määrää laskettaessa ei kuitenkaan oteta huomioon 15 d §:n mukaista korotusta eikä 27 §:n mukaista vähennystä.

Leskeneläkkeen määrä on, jollei 5 momentista tai 27 §:stä muuta johdu:

6/12 edunjättäjän eläkkeestä, jos edunsaajina on leski yksin tai leski ja yksi lapsi;

5/12 edunjättäjän eläkkeestä, jos edunsaajina on leski ja kaksi lasta;

3/12 edunjättäjän eläkkeestä, jos edunsaajina on leski ja kolme lasta;

2/12 edunjättäjän eläkkeestä, jos edunsaajina on leski ja neljä tai useampia lapsia.

Lapseneläkkeiden yhteismäärä on, jollei 27 §:stä muuta johdu:

4/12 edunjättäjän eläkkeestä, jos lapsia on yksi;

7/12 edunjättäjän eläkkeestä, jos lapsia on kaksi;

9/12 edunjättäjän eläkkeestä, jos lapsia on kolme; sekä

10/12 edunjättäjän eläkkeestä, jos lapsia on neljä tai useampia.

Lapseneläkkeiden yhteismäärä jaetaan tasan edunsaajina olevien lasten kesken. Jos edunsaajina on lapsia, joilla ei ole kumpaakaan vanhempaa, lapseneläkkeiden yhteismäärään lisätään 2/12 erikseen kummankin edunjättäjän eläkkeistä edellyttäen, että lesken- ja lapseneläkkeet eivät yhteensä ylitä edunjättäjän eläkkeen määrää. Jos lapsi saa lapseneläkettä muun edunjättäjän kuin vanhempansa jälkeen, määrätään lisä niistä edunjättäjien eläkkeistä, joiden perusteella täysorpo lapsi saa lapseneläkkeensä. Lisä jaetaan edellä mainittujen täysorpojen lasten kesken tasan.

Edunjättäjän entisen puolison perhe-eläkkeen suuruus määrätään siten, että sen osuus 2 momentin mukaisesti lasketusta leskeneläkkeen määrästä on sama kuin mitä 60 prosenttia edunjättäjän entiselle puolisolleen maksamasta elatusavusta on 1 momentissa tarkoitetusta edunjättäjän eläkkeestä. Jos edunsaajana on myös leski, on entisten puolisoitten perhe-eläkkeiden yhteismäärä enintään puolet leskeneläkkeestä ja jaetaan entisten puolisoitten kesken elatusapujen suhteessa.

Jos edunsaajien lukumäärä muuttuu tai jos edunsaajana olevasta lapsesta tulee 3 momentissa tarkoitetulla tavalla täysorpo, perhe-eläkkeen määrä ja sen jakautuminen edunsaajien kesken tarkistetaan muutosta seuraavan kuukauden alusta.

27 §

Tämän lain mukaisen eläkkeen yhteensovituksessa ja eläkesovituksessa eläkkeensaajan saaman muun eläkkeen tai eläkesuorituksen kanssa noudatetaan vastaavasti, mitä työntekijäin eläkelain 8, 8 a ja 8 c—8 f §:ssä on säädetty.

28 a §

Oikeus leskeneläkkeen saamiseen lakkaa, jos leski solmii uuden avioliiton ennen kuin hän on täyttänyt 50 vuotta. Jos uusi avioliitto purkautuu viiden vuoden kuluessa eikä leskellä ole oikeutta leskeneläkkeeseen tämän avioliiton perusteella, lakkautettua leskeneläkettä aletaan hakemuksesta maksaa uudelleen. Mitä edellisessä virkkeessä on säädetty, ei koske edunjättäjän entistä puolisoa.

Oikeus lapseneläkkeen saamiseen lakkaa, kun lapsi täyttää 18 vuotta tai jos hänet annetaan ottolapseksi muulle kuin edunjättäjän leskelle tai tämän puolisolle.

Leskelle, jonka oikeus eläkkeen saamiseen 2 momentin mukaan lakkaa, maksetaan kertasuorituksena määrä, joka on yhtä suuri kuin hänen leskeneläkkeensä kolmen vuoden ajalta olisi ollut. Kertasuorituksen perusteena käytetään viimeksi maksettua kuukausieläkettä. Jos lakkautettua leskeneläkettä aletaan 2 momentin nojalla maksaa uudelleen, eläkkeestä vähennetään maksetun kertasuorituksen määrä siten, että kulloinkin maksettavan eläkkeen määrästä vähennetään kolmannes, enintään yhdeksän vuoden ajan. Saman edunjättäjän

jälkeen kertasuoritus maksetaan vain yhden kerran.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1990.

Tätä lakia sovelletaan, jos edunjättäjä on kuollut lain tultua voimaan. Sen lisäksi, mitä 15 b §:n 1 ja 2 momentissa on säädetty, oikeus leskeneläkkeeseen on myös sellaisella lain voimaantulohetkellä 35 vuotta täyttäneellä ja avioliitossa edunjättäjän kanssa olevalla naisella, jonka avioliitto on solmittu ennen kuin edunjättäjä oli täyttänyt 65 vuotta, jos avioliitto oli edunjättäjän kuollessa jatkunut vähintään kolme vuotta. Perhe-eläke, jota maksetaan ennen lain voimaantuloa kuolleen edunjättäjän jälkeen, ei lakkaa, vaikka leski solmii uuden avioliiton 50 vuotta täytettyään.

Helsingissä 9 päivänä helmikuuta 1990

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Mitä tässä laissa on säädetty lapsesta, sovelletaan ottolapsen myös silloin, kun tuomioistuimien on antanut suostumuksensa lapseksiottamiseen ennen 1 päivää tammikuuta 1980. Tällaisella ottolapsella ei ole oikeutta lapseneläkkeeseen luonnollisten vanhempiensa jälkeen. Lapsena pidetään myös lasta, jolla on tunnus-
tetun lapsen asema, samoin kuin lasta, jolle edunjättäjä oli kuollessaan sitoutunut tai veloitettu suorittamaan elatusapua avioliiton ulkopuolella syntyneistä lapsista annetun lain (173/22) mukaisesti.

Merimieseläkelain 15 d §:n mukainen lapsikorotus määräytyy niiden säännösten mukaisesti, jotka olivat voimassa ennen tämän lain voimaantuloa.

Sosiaali- ja terveysministeri *Mauri Miettinen*

N:o 103

Laki**valtion perhe-eläkelain muuttamisesta**

Annettu Helsingissä 9 päivänä helmikuuta 1990

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 31 päivänä joulukuuta 1968 annetun valtion perhe-eläkelain (774/68) 2—7 §, 8 §:n 1 momentti sekä 16 ja 19 §,

sellaisina kuin niistä ovat 5—7 § 21 päivänä elokuuta 1987 annetussa laissa (714/87), 8 §:n 1 momentti 4 päivänä heinäkuuta 1969 annetussa laissa (440/69) ja 19 § 4 päivänä kesäkuuta 1982 annetussa laissa (415/82), sekä

lisätään lakiin uusi 7 a—7 c § seuraavasti:

2 §

Perhe-eläkkeen suorittamisen edellytyksenä on, että 1 §:ssä tarkoitettulla henkilöllä, edunjättäjällä, oli oikeus valtion eläkelain (280/66) mukaiseen eläkkeeseen tai että hän sai sitä. Tällaisen edunjättäjän jälkeen edunsaajia ovat:

1) leski, jonka kanssa edunjättäjä oli solminut avioliiton ennen kuin oli täyttänyt 65 vuotta;

2) edunjättäjän lapsi;

3) lesken lapsi, joka asui edunjättäjän kuollessa tämän ja lesken kanssa samassa taloudessa; ja

4) edunjättäjän entinen puoliso, jolle edunjättäjä kuollessaan oli tuomioistuimen lainvoimaisen päätöksen tai sosiaalilautakunnan vahvistaman sopimuksen perusteella velvollinen määrääjain suorittamaan elatusapua; tällöin entisestä puolisoista ja hänen oikeudestaan perhe-eläkkeeseen on soveltuvin osin voimassa, mitä leskestä ja lesken oikeudesta perhe-eläkkeeseen on säädetty.

3 §

Leskellä on oikeus leskeneläkkeenä suoritettavaan perhe-eläkkeeseen:

1) jos hänellä on tai on ollut yhteinen lapsi edunjättäjän kanssa; tai

2) jos leski edunjättäjän kuollessa oli täyttänyt 50 vuotta tai sai kansaneläkelain (347/56) mukaista työkyvyttömyyseläkettä, joka oli jatkunut vähintään kolmen vuoden ajan, ja jos avioliitto oli solmittu ennen kuin leski oli täyttänyt 50 vuotta ja se oli jatkunut vähintään viisi vuotta.

Jos leski on syntynyt ennen 1 päivää heinäkuuta 1950, leskeneläkkeen saamisen edellytyksenä on 1 momentissa mainitun 50 vuoden asemesta 40 vuoden vähimmäisikä. Mitä tässä momentissa on säädetty, ei koske edunjättäjän entistä puolisoa.

Lapsella on oikeus lapseneläkkeenä suoritettavaan perhe-eläkkeeseen, jos hän ei ollut täyttänyt 18 vuotta edunjättäjän kuollessa. Lapselle maksetaan lapseneläkettä aina lapsen oman vanhemman jälkeen. Oikeutta lapseneläkkeeseen ei kuitenkaan ole useamman kuin kahden edunjättäjän jälkeen samanaikaisesti.

4 §

Leskellä ei ole oikeutta leskeneläkkeeseen 3 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla, jos siinä tarkoitettu lapsi on annettu ottolapseksi ennen edunjättäjän kuolemaa tai jos siinä tarkoitettu lapsi on edunjättäjän lapsi, jonka leski on edunjättäjän kuoltua ottanut ottolapsekseen.

Jos leskellä on aikaisemman avioliiton perusteella oikeus saada työntekijäin eläkelain (395/61) 8 §:n 4 momentissa mainittujen lakien, eläkeohjesäännön tai eläkesääntöjen mukaista eläkettä vastaavaa perhe-eläkettä, ei hänellä ole oikeutta uuteen perhe-eläkkeeseen.

Perhe-eläkkeeseen ei ole oikeutta henkilöllä, joka on rikoksella tahallisesti aiheuttanut edunjäätäjän kuoleman.

5 §

Perhe-eläkkeen suuruus määräytyy edunjäätäjän valtion eläkelain mukaisen vanhuuseläkkeen tai täyden työkyvyttömyyseläkkeen perusteella, jota hän sai kuollessaan. Jollei edunjäätäjällä saanut mainittua eläkettä, edunjäätäjän eläkkeen määrä lasketaan siten kuin se olisi laskettu, jos hän olisi kuolinpäivänään tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi, jollei edunsaaja muuta selvitä. Perhe-eläkkeen määrää laskettaessa ei kuitenkaan oteta huomioon edunjäätäjän eläkkeen yhteensovituksista johtuvaa vähennystä.

Leskeneläkkeen määrä on, jollei 5 momentista tai 6, 7 ja 7 a—7 c §:stä muuta johdu:

6/12 edunjäätäjän eläkkeestä, jos edunsaajina on leski yksin tai leski ja yksi lapsi;

5/12 edunjäätäjän eläkkeestä, jos edunsaajina on leski ja kaksi lasta;

3/12 edunjäätäjän eläkkeestä, jos edunsaajina on leski ja kolme lasta; sekä

2/12 edunjäätäjän eläkkeestä, jos edunsaajina on leski ja neljä tai useampia lapsia.

Lapseneläkkeiden yhteismäärä on, jollei 6 §:stä muuta johdu:

4/12 edunjäätäjän eläkkeestä, jos lapsia on yksi;

7/12 edunjäätäjän eläkkeestä, jos lapsia on kaksi;

9/12 edunjäätäjän eläkkeestä, jos lapsia on kolme; sekä

10/12 edunjäätäjän eläkkeestä, jos lapsia on neljä tai useampia.

Lapseneläkkeiden yhteismäärä jaetaan tasan edunsaajina olevien lasten kesken. Jos edunsaajina on lapsia, joilla ei ole kumpaakaan vanhempaa, lapseneläkkeiden yhteismäärään lisätään 2/12 erikseen kummankin edunjäätäjän eläkkeistä edellyttäen, että lesken- ja lapseneläkkeet eivät yhteensä ylitä edunjäätäjän eläkkeen määrää. Jos lapsi saa lapseneläkettä muun edunjäätäjän kuin vanhempansa jälkeen, määrätään lisä niistä edunjäätäjien eläkkeistä,

joiden perusteella täysorpo lapsi saa lapseneläkkeensä. Lisä jaetaan edellä mainittujen täysorpojen lasten kesken tasan.

Edunjäätäjän entisen puolison perhe-eläkkeen suuruus määrätään siten, että sen osuus 2 momentin mukaisesti lasketusta leskeneläkkeen määrästä on sama kuin mitä 60 prosenttia edunjäätäjän entiselle puolisolleen maksamasta elatusavusta on 1 momentissa tarkoitettusta edunjäätäjän eläkkeestä. Jos edunsaajana on myös leski, on entisten puolisojen perhe-eläkkeiden yhteismäärä enintään puolet leskeneläkkeestä. Yhteismäärä vähennetään leskeneläkkeestä ja jaetaan entisten puolisojen kesken elatusapujen suhteessa.

6 §

Perhe-eläke on yhteensovittava saman edunjäätäjän kuoleman johdosta suoritettavien muiden perhe-eläkkeiden ja korvausten kanssa noudattaen soveltuvin osin työntekijäin eläkelain 8 §:n säännöksiä.

Myönnettäessä perhe-eläke sellaisen edunjäätäjän jälkeen, jolla oli oikeus eläkkeeseen valtion eläkelain 10 §:n 2 tai 3 momenttia soveltaen, on yhteensovitusraja kuitenkin 66 prosenttia yhteensovitusperusteesta. Yhteensovitusrajasta vähennetään kutakin edunsaajana olevaa lasta kohden perhe-eläkelain (38/69) mukaan suoritettavan lapseneläkkeen perusmäärä sekä, jos tämän lain mukaisena edunsaajana on myös leski, perhe-eläkelain mukaisen leskeneläkkeen pohjaosan määrä. Vähennyksenä ei kuitenkaan oteta huomioon enempää kuin 33 prosenttia yhteensovitusperusteesta. Silloin, kun perhe-eläkkeen saajana on lesken asemesta edunjäätäjän entinen puoliso, yhteensovitusta toimitettaessa ei vähennetä perhe-eläkelain mukaisen leskeneläkkeen pohjaosan määrää.

Jos 5 §:n mukaisesti edunsaajien lukumäärän perusteella laskettu perhe-eläke on pienempi kuin edunjäätäjän eläke, alennetaan 2 momentissa mainittuja prosenttimääriä samassa suhteessa. Yhteensovitettu perhe-eläke jaetaan edunsaajien kesken 5 §:ssä mainittujen määrien suhteessa.

7 §

Leskeneläkettä määrättäessä otetaan huomioon lesken ansiotyönsä perusteella saamat työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainittujen lakien, eläkeohjesäännön ja eläkesääntöjen mukaiset eläkkeet sekä niihin verrattavat

työ- tai virkasuhteeseen perustuvat eläkkeet (*eläkesovitus*). Eläkesovituksessa voidaan ottaa huomioon myös manittua eläkettä vastaava vieraasta valtiosta maksettava etuus. Työntekijäin eläkelain mukainen eläke otetaan eläkesovituksessa huomioon vähimmäisehtojen mukaisena ja lesken saama osaeläke täyden työkyvyttömyyseläkkeen määräisenä.

Jos leski on edunjättäjän kuollessa täyttänyt 65 vuotta tai saa 1 momentissa tarkoitettua eläkettä, eläkesovitus tehdään edunjättäjän kuolemaa seuraavan kalenterikuukauden alusta. Muussa tapauksessa eläkesovitus tehdään edunjättäjän kuolemaa seuraavan seitsemännen kalenterikuukauden alusta. Jos kuitenkin edunjättäjän kuollessa tämän ja lesken kanssa samassa taloudessa asui lapsia, joilla on oikeus lapseneläkkeeseen edunjättäjän jälkeen, eläkesovitusta ei tehdä ennen kuin nuorin lapsista täyttää 18 vuotta.

Jos leski ei saa 1 momentissa tarkoitettua eläkettä, lesken ansiotyöhön perustuvana eläkkeenä pidetään sitä eläkettä, joka hänelle olisi myönnetty, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi edunjättäjän kuolinpäivänä tai sinä päivänä, jona 2 momentissa tarkoitettu lapsi täyttää 18 vuotta. Eläkettä määrättäessä ei tällöin kuitenkaan sovelleta valtion eläkelain 5 §:n 2 momentin säännöksiä päivistä, jotka jätetään huomioon ottamatta siinä tarkoitettuja 360 päivää laskettaessa.

7 a §

Eläkesovituksessa vähennetään 5 ja 6 §:n mukaisesti määrättyä leskeneläkettä, jos lesken 7 §:ssä tarkoitettujen ansiotyöhön perustuvat eläkkeet ylittävät eläkesovitusperusteen. Eläkesovitusperuste on 255 markkaa kuukaudessa, jos edunjättäjän 5 §:n 1 momentin mukaisesti laskettu eläke ja työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainittujen lakien, eläkeohjesäännön tai eläkesääntöjen mukaiset eläkkeet taikka niihin verrattavat työ- tai virkasuhteeseen perustuvat eläkkeet yhteensä ylittävät sanotun markkamäärän. Eläkesovitusperuste on sanottujen eläkkeiden yhteismäärän suuruinen, jos yhteismäärä ylittää 127,50 markkaa ja on enintään 255 markkaa. Muussa tapauksessa eläkesovitusperuste on 127,50 markkaa. Jos eläkesovitus tulee tehtäväksi ensimmäisen kerran ennen vuotta 2004, eläkesovitusperusteena käytetään vuonna 1990 sanotun 255 markan asemesta 348 markkaa,

josta vähennetään 6,64 markkaa kunakin seuraavana vuonna.

Eläkesovitukselta johtuva vähennys on 50 prosenttia lesken 7 §:ssä tarkoitettujen ansiotyöhön perustuvien eläkkeiden ja eläkesovitusperusteen erotuksesta. Jos leskellä on oikeus saada myös muuta kuin tämän lain mukaista työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainittujen lakien, eläkeohjesäännön tai eläkesääntöjen mukaista eläkettä vastaavaa perhe-eläkettä, vähennetään tämän lain mukaisesta leskeneläkkeestä määrä, joka on yhtä suuri osa edellä tarkoitettusta vähennyksestä kuin tämän lain mukainen leskeneläke on kaikista sanotuista perhe-eläkkeistä.

Jos lesken saamaa 7 §:ssä tarkoitettua eläkettä on vähennetty tapaturmavakuutuslain (608/48) säännöksiin perustuvan päivärahan tai tapaturmaeläkkeen, liikennevakuutuslain (279/59) nojalla myönnetyn omaan vammaan perustuvan jatkuvan korvauksen tai sotilasvammalain (404/48) nojalla myönnetyn elinkoron vuoksi, jätetään tämä vähennys huomioon ottamatta eläkesovitusta tehtäessä.

7 b §

Jos leskellä ei ole oikeutta saada työ- tai virkasuhteeseen taikka yrittäjätoimintaan perustuvaa eläkettä tai jos leski saa työkyvyttömyyseläkettä osaeläkkeenä, otetaan eläkesovituksessa lesken hakemuksesta eläkkeiden asemesta huomioon hänen saamansa keskimääräiset ansiotulot ja niihin perustuvat etuudet sekä osaeläke. Edellytyksenä kuitenkin on, että sanotut ansiotulot ja etuudet sekä osaeläke, kun ansiotuloista otetaan huomioon 60 prosenttia, ovat yhteensä vähintään neljänneksen pienemmät kuin lesken 7 §:n mukaisesti määrätty eläke. Samoin voidaan leskeneläkkeen määrä hakemuksesta tarkistaa, jos lesken olosuhteissa tapahtuu viiden vuoden kuluessa edunjättäjän kuolemasta muutos, jonka vuoksi edellä mainittu edellytys täyttyy. Keskiansio lasketaan tällöin kuuden kuukauden ajalta ennen hakemusta, ja muutoksen katsotaan tapahtuneen tämän takautuvan jakson alussa. Näin tarkistettua leskeneläkettä suoritetaan takautuvasti sanotulta kuudelta kuukaudelta.

Edellä 1 momentin mukaan määrättyä leskeneläkettä maksetaan kahden vuoden ajan. Sen jälkeen leskeneläke määrätään hakemuksesta uudelleen tämän pykälän mukaiseksi kahden vuoden ajaksi kerrallaan, jos edellytykset tähän ovat edelleen olemassa.

Valtiovarainministeriö voi antaa tarkempia ohjeita tämän pykälän soveltamisesta.

7 c §

Sen lisäksi, mitä 7 b §:ssä säädetään, eläkesovitus tehdään uudelleen vain, jos leskelle myönnetään 7 §:n 1 momentissa tarkoitettu eläke muuna kuin osa-aikaeläkkeenä tai jos leskeneläkkeen määrä 8 §:ssä tarkoitetun uuden yhteensovituksen vuoksi muuttuu. Tällöin käytetään samaa eläkesovitusperustetta kuin eläkesovitusta ensimmäistä kertaa tehtäessä.

8 §

Perhe-eläkkeen määrä lasketaan uudelleen, jos edunsaajalla sen jälkeen, kun perhe-eläke edellä säädettyin tavoin on laskettu, todetaan olevan oikeus eläkkeen määrää laskettaessa huomioon otettavaan perhe-eläkkeeseen tai muuhun korvaukseen. Niin ikään lasketaan perhe-eläkkeen määrä uudelleen, kun leski tai lapsi lakkaa olemasta edunsaajana taikka jos edunsaajana olevasta lapsesta tulee 5 §:n 3 momentissa tarkoitettulla tavalla täysorpo.

16 §

Oikeus leskeneläkkeen saamiseen lakkaa, jos leski solmii uuden avioliiton ennen kuin hän on täyttänyt 50 vuotta. Jos uusi avioliitto purkautuu viiden vuoden kuluessa eikä leskellä ole oikeutta leskeneläkkeeseen tämän avioliiton perusteella, lakkautettua leskeneläkettä aletaan hakemuksesta maksaa uudelleen. Mitä edellisessä virkkeessä on säädetty, ei koske edunjättäjän entistä puolisoa.

Oikeus lapseneläkkeen saamiseen lakkaa, kun lapsi täyttää 18 vuotta tai jos hänet annetaan ottolapseksi muulle kuin edunjättäjän leskelle tai tämän puolisolalle.

Leskelle, jonka oikeus perhe-eläkkeen saamiseen 1 momentin mukaan lakkaa, maksetaan kertasuorituksena määrä, joka on yhtä suuri kuin hänen leskeneläkkeensä kolmen vuoden ajalta olisi ollut. Kertasuorituksen perusteena käytetään viimeksi maksettua kuuksieläkettä. Jos lakkautettua leskeneläkettä aletaan 1 momentin nojalla maksaa uudelleen, eläkkeestä vähennetään maksetun kertasuorituksen määrä siten, että kulloinkin maksettavan eläkkeen määrästä vähennetään kolmannes enintään yhdeksän vuoden ajan. Saman edunjättäjän jälkeen kertasuoritus maksetaan vain kerran.

19 §

Jos edunsaajalla edunjättäjän kuoleman johdosta on oikeus saada tapaturmavakuutuslain säännöksiin perustuvaa perhe-eläkettä, liikenevakuutuslain säännöksiin perustuvaa jatkuvaa korvausta tai sotilasvammalakiin perustuvaa huoltoeläkettä, voidaan tämän lain mukainen perhe-eläke sen estämättä, mitä 6, 7 ja 7 a—7 c §:ssä on säädetty, suorittaa täysimääräisenä, kunnes tapaturmavakuutuslain mukaisen perhe-eläkkeen, huoltoeläkkeen tai korvauksen määrä on lopullisesti ratkaistu. Edunsaajan oikeus mainittuun perhe-eläkkeeseen, huoltoeläkkeeseen tai korvaukseen siirtyy valtiokonttorille tämän lain mukaisesta perhe-eläkkeestä edellä mainittujen suoritusten johdosta vähennettävää määrää vastaavalta osalta.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1990.

Tätä lakia sovelletaan, jos edunjättäjä on kuollut lain tultua voimaan. Sen lisäksi, mitä 3 §:n 1 ja 2 momentissa on säädetty, oikeus leskeneläkkeeseen on myös sellaisella lain voimaantuloa edeltävällä 40 vuotta täyttäneellä ja avioliitossa edunjättäjän kanssa olevalla henkilöllä, jonka avioliitto oli solmittu ennen kuin edunjättäjä oli täyttänyt 65 vuotta, jos avioliitto oli edunjättäjän kuollessa jatkunut vähintään kolme vuotta. Perhe-eläke, jota maksetaan ennen lain voimaantuloa kuolleen edunjättäjän jälkeen, ei lakkaa, vaikka leski solmii uuden avioliiton 50 vuotta täytettyään. Mitä 8 §:n 1 momentissa on säädetty yhteensovituksesta, koskee myös ennen tämän lain voimaantuloa alkaneita lapseneläkkeitä.

Tämän lain 7 ja 7 a—7 c §:n mukainen eläkesovitus tehdään myös määrättäessä perhe-eläkettä valtion virkamiesten perhe-eläkkeistä ja hautausavuista annetun lain (696/56) mukaisin perustein sellaisen edunjättäjän jälkeen, joka on kuollut tämän lain tultua voimaan.

Mitä tässä laissa on säädetty lapsesta, sovelletaan ottolapseen myös silloin, kun tuomioistuimien on antanut suostumuksensa lapseksiottamiseen ennen 1 päivää tammikuuta 1980. Tällaisella ottolapsella ei ole oikeutta lapseneläkkeeseen luonnollisten vanhempiensa jälkeen. Lapsena pidetään myös lasta, jolla on tunnus-
tetun lapsen asema samoin kuin lasta, jolle edunjättäjä oli kuollessaan sitoutunut tai veloitettu suorittamaan elatusapua avioliiton ul-

kopuolella syntyneistä lapsista annetun lain (173/22) mukaisesti.

Perhe-eläkkeen määrää laskettaessa ei oteta huomioon valtion eläkelain muuttamisesta 14 päivänä tammikuuta 1982 annetulla lailla (31/82) kumotun valtion eläkelain 10 a §:n mukaista lapsikorotusta.

Myönnettäessä perhe-eläkettä valtion perhe-

Helsingissä 9 päivänä helmikuuta 1990

eläkelain voimaanpanolain (775/68) 2 §:ssä tarkoitetun edunjättäjän jälkeen edunjättäjän oma eläke katsotaan myönnettyksi valtion eläkelain 10 §:n 2 momenttia soveltaen.

Tämän lain 7 a §:ssä säädetty markkamäärä vastaa vuodelle 1966 vahvistettua palkkaindeksilukua.

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Sosiaali- ja terveysministeri *Mauri Miettinen*

N:o 104

Laki**perhe-eläkelain muuttamisesta**

Annettu Helsingissä 9 päivänä helmikuuta 1990

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 17 päivänä tammikuuta 1969 annetun perhe-eläkelain (38/69) 13 a, 16 a—16 d ja 17 a §,

sellaisina kuin ne ovat, 13 a ja 16 a—16 c § 5 päivänä helmikuuta 1982 annetussa laissa (105/82), 16 d § 30 päivänä joulukuuta 1982 annetussa laissa (1085/82) sekä 17 a § 7 päivänä marraskuuta 1969 annetussa laissa (678/69),

muutetaan 6 §:n 1 momentti, 13 §:n 1 momentin 1 kohta, 14 §, 15 a §:n 6 momentti, 15 b §:n 7 momentti ja 16—19 § sekä näiden ohella 1 §:n 1 momentin, 4 §:n 2 momentin, 9 §:n ja 15 a §:n 1 momentin ruotsinkielinen sanamuoto,

sellaisina kuin niistä ovat 1 §:n 1 momentti ja 4 §:n 2 momentti 23 päivänä joulukuuta 1988 annetussa laissa (1218/88), 9 § ja 13 §:n 1 momentin 1 kohta 28 päivänä heinäkuuta 1978 annetussa laissa (589/78), 15 a §:n 1 ja 6 momentti ja 15 b §:n 7 momentti mainitussa 5 päivänä helmikuuta 1982 annetussa laissa, 16 § 20 päivänä helmikuuta 1970 annetussa laissa (134/70), 17 § osittain muutettuna mainitulla 5 päivänä helmikuuta 1982 annetulla lailla ja 18 § muutettuna viimeksi mainitulla lailla ja mainitulla 23 päivänä joulukuuta 1988 annetulla lailla, sekä

lisätään 1 §:ään, sellaisena kuin se on muutettuna mainituilla 28 päivänä heinäkuuta 1978 ja 23 päivänä joulukuuta 1988 annetuilla laeilla, siitä viimeksi mainitulla lailla kumotun 3 momentin tilalle uusi 3 momentti, lakiin uusi 20—39 §, jolloin nykyinen 20 § siirtyy 40 §:ksi, sekä 1, 6, 19 ja 32 §:n eteen luvun otsikko seuraavasti:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

 Jos selvitystä edunjättäjän kuolemasta ei voida esittää, mutta on todennäköistä, että edunjättäjä on kuollut, perhe-eläke voidaan myöntää määräajaksi.

2 luku

Oikeus perhe-eläkkeeseen, kun edunjättäjä on kuollut ennen 1 päivää heinäkuuta 1990

6 §

Edunsaajia ovat edunjättäjän lapset ja miespuolisen edunjättäjän leski.

13 §

Lesken oikeus alku- ja jatkoeläkkeeseen lakkaa:

1) jos leski solmii uuden avioliiton ennen kuin hän on täyttänyt 50 vuotta; tai

14 §

Leskelle, jonka oikeus eläkkeeseen 13 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan lakkaa, maksetaan, jos hän on saanut leskeneläkettä yli vuoden ajalta, kertasuorituksena ne eläke-erät, jotka hänellä olisi ollut oikeus saada seuraavalta vuoden pituiselta ajalta. Kertasuorituksen määrää laskettaessa otetaan sanottuihin eläkeeriin kuuluvat lisäosa ja asumistuki huomioon sen suuruisina kuin ne ovat leskeneläkkeen viimeisessä kuukausierässä.

15 a §

Asumistuki määräytyy eläkkeensaajien asumistukilain (591/78) mukaisesti. Asumistuen maksamisesta on voimassa, mitä 32 §:n 1 momentissa säädetään.

15 b §

Lisäosaa ei myönnetä, jos sen määrä kuukaudessa olisi pienempi kuin 20 markkaa.

16 §

Kun eläkkeensaaja on kuuden kuukauden ajan yhdenjaksoisesti asunut eri kuntaryhmään kuuluvassa kunnassa kuin se kunta, jonka kalleusryhmän mukainen hänen eläkkeensä lisäosa on, lisäosa muutetaan seuraavan kuukauden alusta sen kuntaryhmän mukaiseksi, johon kuuluvassa kunnassa hän silloin asuu.

17 §

Jos lisäosaan vaikuttavat tulot ovat nousseet vähintään 4 000 markkaa verrattuna siihen tuloon, jonka perusteella lisäosa on määrätty, lisäosan määrä on vastaavasti oikaistava tai lisäosa lakkautettava. Lisäosan määrä oikaistetaan myös eläkkeensaajan hakemuksesta, jos lisäosaan vaikuttavissa tuloissa on tapahtunut lisäosaa korottavasti vaikuttava muutos. Jos lisäosan korottamisen edellytykset ovat eläkelaitoksen tiedossa, korotus voidaan myöntää hakemuksettakin.

Jos lisäosaa määrättäessä on otettu huomioon muun lain tai asetuksen tai julkisen

eläkesäännön mukainen eläke taikka sitä vastaava jatkuva suoritus tai korvaus, tämä luetaan, jos etuuden määrätymisperusteissa ei ole tapahtunut muutosta, lisäosaa uudelleen määrättäessä tuloksi entisen suuruisena, kuitenkin ottaen huomioon, mitä johtuu perhe-eläkkeiden indeksisidonnaisuudesta.

18 §

Eläkkeen lisäosa voidaan määrääjäksi tai pysyvästi evätä tai sitä voidaan vähentää, jos eläkkeensaaja on:

1) lahjoittanut omaisuuttaan tai muulla tavalla heikentänyt taloudellista asemaansa siinä määrin, että se on vaikuttanut hänen oikeuteensa saada eläkkeen lisäosa tai olennaisesti vaikuttanut lisäosan määrään, ja jos hän on tiennyt tai hänen olisi pitänyt tietää, että tämä toimenpide voi vaikuttaa lisäosaan; taikka

2) lisäosan määräämistä varten tehdyssä hakemuksessa tai ilmoituksessa tahallisesti antanut vääriä tietoja lisäosaan vaikuttavista tuloista tai omaisuudesta ja tämän vuoksi saanut lisäosaa aiheetta tai määrältään liian suurena.

Jos lainvoimainen päätös, jolla eläkkeen lisäosa 1 momentin perusteella on evätty tai sitä vähennetty, myöhemmin havaitaan eläkkeensaajalle kohtuuttomaksi, eläkelaitos voi oikaista päätöksen.

3 luku

Oikeus perhe-eläkkeeseen, kun edunjättäjä on kuollut 1 päivänä heinäkuuta 1990 tai sen jälkeen

19 §

Edunsaajia ovat edunjättäjän lapset ja leski. Edunjättäjän lapsina pidetään myös 7 §:n 1—3 kohdassa mainittuja lapsia sekä lapsia, jotka edunjättäjän kuollessa asuivat edunjättäjän kanssa samassa taloudessa ja joiden elatuksesta edunjättäjä vastasi.

Sama henkilö ei voi olla edunsaajana samanaikaisesti kahden tai useamman edunjättäjän jälkeen. Täysorvolla lapsella on kuitenkin oikeus lapseneläkkeeseen kahden edunjättäjän jälkeen.

Täysorvolla lapsella tarkoitetaan lasta, jolla ei ole kumpaakaan vanhempaa.

20 §

Lapsella on oikeus lapseneläkkeeseen, jos hän:

- 1) ei ole täyttänyt 18 vuotta; tai
- 2) on täyttänyt 18 mutta ei 21 vuotta ja opiskelee päätoimisesti tai on ammatillisessa koulutuksessa.

Lapsella, joka saa kansaneläkelain mukaista työkyvyttömyyseläkettä, ei ole oikeutta lapsen-eläkkeeseen.

21 §

Oikeus leskeneläkkeeseen on 65 vuotta nuoremalla leskellä:

- 1) jos hänellä on tai on ollut yhteinen lapsi edunjättäjän kanssa ja avioliitto oli solmittu ennen kuin edunjättäjä täytti 65 vuotta; tai
- 2) jos hän edunjättäjän kuollessa oli täyttänyt 50 vuotta ja avioliitto oli solmittu ennen kuin leski oli täyttänyt 50 vuotta ja edunjättäjä 65 vuotta ja avioliitto oli jatkunut vähintään viisi vuotta.

Jos naisleski on syntynyt ennen 1 päivää heinäkuuta 1950, leskeneläkkeen saamisen edellytyksenä on 1 momentissa mainitun 50 vuoden asemesta 40 vuoden vähimmäisikä.

Leskeneläkkeenä maksetaan alkueläkettä kuuden kuukauden ajan edunjättäjän kuolemasta ja tämän jälkeen jatkoeläkettä.

Leskellä ei ole oikeutta leskeneläkkeeseen, jos hän saa kansaneläkelain mukaista työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkettä, varhennettua vanhuuseläkettä tai rintamasotilaseläkelain (119/77) mukaista rintamasotilaseläkettä. Mainittua eläkettä saavalle leskelle maksetaan kuitenkin alkueläkettä se määrä, jolla alkueläke olisi suurempi kuin mainittu eläke.

22 §

Leskellä ei ole oikeutta leskeneläkkeeseen 21 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla, jos siinä tarkoitettu lapsi on annettu ottolapseksi ennen edunjättäjän kuolemaa tai jos siinä tarkoitettu lapsi on edunjättäjän lapsi, jonka leski on edunjättäjän kuoltua ottanut ottolapsekseen.

Jos leski saa aikaisemman avioliiton perusteella tämän lain mukaista leskeneläkettä, hänellä ei ole oikeutta uuteen perhe-eläkkeeseen.

23 §

Perhe-eläkkeeseen ei ole oikeutta henkilöllä, joka on rikoksella tahallisesti aiheuttanut edunjättäjän kuoleman.

24 §

Edunsaajan oikeus perhe-eläkkeeseen alkaa edunjättäjän kuolinpäivästä. Jos leskellä tai

lapsella ei edunjättäjän kuollessa ole oikeutta eläkkeeseen, oikeus eläkkeeseen alkaa siitä, kun leski tai lapsi täyttää eläkkeen saamisen edellytykset.

Jos lapsi syntyy edunjättäjän kuoleman jälkeen, lesken oikeus eläkkeeseen 21 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla alkaa edunjättäjän kuolinpäivästä.

25 §

Oikeus lapseneläkkeeseen lakkaa seuraavan kuukauden alusta:

- 1) kun lapsi on täyttänyt 18 vuotta;
- 2) kun 20 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu lapsi ei enää täytä siinä säädettyjä edellytyksiä;
- 3) kun lapsi annetaan ottolapseksi muulle kuin edunjättäjän leskelle tai tämän puolisolle;
- 4) kun lapselle myönnetään kansaneläkelain mukainen työkyvyttömyyseläke; tai
- 5) kun lapsi, joka edunjättäjän kuollessa asui edunjättäjän kanssa samassa taloudessa ja jonka elatuksesta edunjättäjä vastasi, siirtyy omien vanhempiensa huollettavaksi.

26 §

Oikeus alku- ja jatkoeläkkeeseen lakkaa seuraavan kuukauden alusta:

- 1) kun leski täyttää 65 vuotta; tai
- 2) jos leski solmii uuden avioliiton ennen kuin hän on täyttänyt 50 vuotta.

Oikeus jatkoeläkkeeseen lakkaa, jos leskelle myönnetään kansaneläkelain mukainen varhennettu vanhuuseläke. Jatkoeläkettä ei makseta samalta ajalta, jolta leski saa kansaneläkelain mukaista työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkettä.

Jos 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu avioliitto purkautuu viiden vuoden kuluessa eikä leskellä ole oikeutta tämän lain mukaiseen leskeneläkkeeseen purkautuneen avioliiton perusteella, lakkautettua leskeneläkettä aletaan hakemuksesta maksaa uudelleen.

27 §

Leskelle, jonka oikeus eläkkeeseen 26 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan lakkaa, maksetaan, jos hän on saanut leskeneläkettä vähintään vuoden ajalta, kertasuorituksena se leskeneläkkeen määrä, joka hänellä olisi ollut oikeus saada seuraavalta kolmelta vuodelta. Kertasuorituksen perusteena käytetään sitä kuukausieläkettä, joka leskellä oli viimeksi oi-

keus saada. Kertasuoritukseen ei sisällytetä asumistukea.

Jos lakkautettua leskeneläkettä aletaan 26 §:n 3 momentin nojalla maksaa uudelleen, eläkkeestä vähennetään maksetun kertasuorituksen määrä siten, että kulloinkin maksettavan eläkkeen määrästä vähennetään kolmannes enintään yhdeksän vuoden ajan.

Samana edunjättäjän jälkeen kertasuoritus maksetaan vain kerran.

28 §

Lapseneläkkeeseen kuuluu eläkkeen perusmäärä, joka on 1 572 markkaa vuodessa. Alle 18-vuotiaan lapsen eläkkeeseen kuuluu lisäksi täydennysmäärä, jonka täysi määrä on 2 100 markkaa vuodessa.

Täydennysmäärää laskettaessa otetaan huomioon lapsen edunjättäjän jälkeen jatkuvasti saamat kansaneläkelain 26 §:n 1 momentin 1—4 kohdassa ja 5 momentissa mainitut perhe- ja huoltoeläkkeet siten, että täydestä täydennysmäärästä vähennetään 50 prosenttia siitä näiden etuuksien yhteismäärän osasta, joka ylittää 1 460 markkaa vuodessa.

Täysorvolle lapselle maksetaan lapseneläke kummankin vanhemman jälkeen.

29 §

Lesken alkueläkkeeseen kuuluu pohjaosa, lisäosa ja asumistuki. Sama koskee lesken jatkoeläkettä, kun:

1) leskellä on alle 18-vuotias yhteinen lapsi edunjättäjän kanssa; tai

2) lesken kanssa samassa taloudessa asuu alle 18-vuotias lesken tai edunjättäjän lapsi, joka on asunut samassa taloudessa jo edunjättäjän kuollessa.

Muissa kuin 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa lesken jatkoeläkkeeseen kuuluu lisäosa ja asumistuki.

Leskeneläkkeen pohjaosasta, lisäosasta ja asumistuesta on voimassa, mitä 15 a §:n 2—6 momentissa on säädetty.

30 §

Leskeneläkkeen lisäosa määräytyy 15 b, 15 d ja 15 f §:n mukaan. Eläkkeensaajan työtulosta otetaan kuitenkin vuosituloa määrättäessä huomioon vain 60 prosenttia. Työtuloksi katsotaan palkkatulo sekä se osa liike- ja ammatitulosta tai maatilataloudesta taikka muusta ansiotoiminnasta saadusta tulosta, jota on pidettävä kohtuullisena korvauksena mainituissa

ansioiminnassa suoritetusta työstä. Työtuloksi katsotaan myös työttömyysturvalain (602/84) mukainen työttömyyspäiväraha sekä työkyvyttömyyden perusteella maksettava päiväraha tai tähän rinnastettava vuodelta tai sitä lyhyemmältä ajalta maksettava ansionmenetyksen korvaus.

Lisäosan tarkistamisesta on voimassa, mitä 16—18 §:ssä on säädetty.

31 §

Jos lapseneläkkeeseen vaikuttavassa eläkkeessä on tapahtunut muu kuin indeksisidonaisuudesta johtuva muutos, eläkkeen määrä on tarkistettava.

4 luku

Erinäiset säännökset

32 §

Perhe-eläkettä maksetaan eläkeoikeuden syntymistä seuraavan kuukauden alusta. Perhe-eläkettä ei kuitenkaan ilman erityistä syytä makseta pitemmältä kuin vuoden ajalta ennen eläkkeen hakemista.

Mikäli samalta ajalta, jolta edunsaajalle myöhemmin myönnetään kansaneläke, on maksettu perhe-eläkettä, pidetään viimeksi mainittua kansaneläkkeen ja sen lisien osasuorituksena.

33 §

Tämän lain mukaisen leskeneläkkeen saajalle voidaan suorittaa koulutustukea. Erityisistä syistä koulutustukea voidaan suorittaa senkin jälkeen, kun oikeus leskeneläkkeeseen on lakanut. Koulutustukena korvataan kustannukset koulutuksesta ammattiin, jolla lesken arvioidaan voivan hankkia pääasiallisen toimeentulonsa.

Koulutuksesta johtuvina kustannuksina pidetään opiskelusta ja opiskeluvälineistä aiheutuvia kustannuksia sekä koulutuksen aiheuttamia lisäkustannuksia asunnosta, ravinnosta ja tarpeellisesta työvaatetuksesta sekä tarpeellisista matkakuluista. Koulutuksen aiheuttamina kustannuksina voidaan lisäksi korvata kustannukset, jotka koulutusajana aiheutuvat lasten hoidosta.

Jos koulutustuen saaja ei opiskele säännöllisesti tai opiskelu ei osoittaudu menestykselliseksi, hänelle myönnetty koulutustuki voidaan lakkauttaa.

Tarkemmat säännökset koulutustuen myöntämisestä annetaan asetuksella.

34 §

Sosiaalivakuustoimikunnan tehtävänä on sen lisäksi, mitä kansaneläkelain 67 §:ssä on säädetty, vahvistaa leskeneläkkeen lisäosaan vaikuttavat tulot kansaneläkelain 26 §:n 1 momentissa mainittuja ja muita niihin rinnastettavia etuuksia lukuun ottamatta.

35 §

Jos alaikäinen lapsi ei ole holhoojansa huollettavana, eläke voidaan maksaa henkilölle, jonka huollettavana lapsi on. Ennen eläkkeen maksamista kansaneläkelaitoksen on kuultava sosiaalilautakuntaa.

Lapseneläke voidaan maksaa sosiaalilautakunnalle, jos sen maksamista eläkkeen nostamiseen oikeutetulle henkilölle ei voida pitää erityisistä syistä tarkoituksenmukaisena. Eläke voidaan tällöin sosiaalilautakunnan suostumuksella maksaa myös muulle henkilölle.

Eläke voidaan maksaa 15 vuotta täyttäneelle lapselle itselleen, jos holhooja siihen suostuu. Eläke voidaan maksaa lapselle itselleen myös ilman holhoojan suostumusta, jos siihen on erityisiä syitä.

36 §

Tämän lain nojalla myönnettävistä etuuksista kansaneläkelaitokselle aiheutuvat kustannukset korvataan valtion varoista noudattaen vastaavasti, mitä on säädetty valtion osuuden suorittamisesta kansaneläkelaitokselle kansaneläkkeen lisäosakustannuksista. Valtio suorittaa kuitenkin etukäteen 90 prosenttia maksettaviksi lähetettyjen eläkkeiden määrästä.

Tämän lain mukaisesta toiminnasta aiheutuvat hallintokulut luetaan kansaneläkelaitoksen hallintokustannuksiksi.

37 §

Jollei tässä laissa toisin säädetä, noudatetaan soveltuvin osin lisäksi, mitä on säädetty kansaneläkelain 35, 37—39, 39 b—42, 42 b—43, 44—46, 69—73, 74—75, 79—83 ja 84—88 a §:ssä. Kansaneläkelain 41 §:ssä säädetyn 10 vuoden Suomessa asumisvaatimuksen estämättä lapseneläke voidaan suorittaa lapselle, jonka huoltaja saa leskeneläkettä saman edunjättäjän jälkeen.

Tarkastuslautakunnan päätökseen tyytymätön saa hakea muutosta vakuutusoikeudelta

myös 18 §:n 1 momentissa tarkoitettussa tapauksessa.

Tämän lain mukaan maksettavien eläkkeiden sitomisesta elinkustannuksiin on vastaavasti voimassa, mitä kansaneläkelaisissa säädettyjen eläkkeiden ja avustusten sitomisesta elinkustannuksiin annetussa laissa (348/56) on säädetty.

38 §

Pankki ja muu rahalaitos on velvollinen pyynnöstä antamaan eläkelaitokselle, sosiaalivakuustoimikunnalle, tarkastuslautakunnalle ja vakuutusoikeudelle tietoja, jotka ovat tarpeen lesken eläkeoikeuden tai leskeneläkkeen määrän selvittämiseksi.

39 §

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1990.

Jos edunjättäjä on kuollut ennen tämän lain voimaantuloa ja lapsi täyttää 16 vuotta tämän lain tultua voimaan, lapsella on 12 §:n 1 momentin 1 kohdasta poiketen oikeus saada lapseneläkettä siihen saakka, kun hän täyttää 18 vuotta. Tällaista lasta huoltavalle leskelle maksetaan 13 §:n 2 momentista poiketen, 9 b §:n 1 kohdan nojalla maksettavaa jatkoeläkettä vastaavalta ajalta. Tämän jälkeen leskellä on 9 b §:n 3 kohdasta poiketen oikeus saada jatkoeläkettä, jos hän oli täyttänyt 40 vuotta silloin, kun lapsi täytti 18 vuotta.

Lapseneläke, johon on oikeus ennen tämän lain voimaantuloa kuolleen edunjättäjän jälkeen perhe-eläkelain 8 §:n 1 momentin perusteella, muutetaan 1 päivästä heinäkuuta 1990 lukien 28 §:n mukaiseksi lapseneläkkeeksi. Jos eläkelaitoksella ei tänä ajankohtana ole käytävissään täydennysmäärän määräämiseen tarvittavia tietoja, täydennysmäärä myönnetään hakemuksesta. Jos lapseneläke muutetaan edellä sanotulla tavalla 28 §:n mukaiseksi lapseneläkkeeksi, maksetaan eläke niin kauan kuin oikeus eläkkeeseen jatkuu veron ennakonpidätyksen jälkeen vähintään ennen lain voimaantuloa maksetun eläkkeen suuruisena.

Jos leski saa eläkettä tämän lain voimaan tullessa, sovelletaan 15 b §:n 7 momenttia, kun perhe-eläkettä muutoin tarkistetaan lain tultua voimaan.

Sen lisäksi, mitä 21 §:n 1 ja 2 momentissa on säädetty, oikeus leskeneläkkeeseen on myös sellaisella lain voimaantulohetkellä 40 vuotta täyttäneellä ja avioliitossa edunjättäjän kanssa olevalla naisella, jonka avioliitto on solmittu ennen kuin edunjättäjä oli täyttänyt 65 vuotta, jos avioliitto oli edunjättäjän kuollessa jatkunut vähintään kolme vuotta.

Mitä tässä laissa on säädetty lapsesta, sovelletaan ottolapseen myös silloin, kun tuomiois-

tuin on antanut suostumuksensa lapseksiottamiseen ennen 1 päivää tammikuuta 1980. Tällaisella ottolapsella ei ole oikeutta lapseneläkkeeseen luonnollisten vanhempiensa jälkeen.

Tässä laissa säädetyt markkamäärät vastaavat virallisen elinkustannusindeksin sitä pistelukua, jonka mukaan vuoden 1981 maaliskuussa maksettavina olevien kansaneläkkeiden suuruus on laskettu.

Helsingissä 9 päivänä helmikuuta 1990

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Sosiaali- ja terveysministeri *Mauri Miettinen*

Kansanedustajain perhe-eläkelaki

Annettu Helsingissä 9 päivänä helmikuuta 1990

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Kansanedustajana toimineen henkilön kuoltua suoritetaan hänen jälkeensä valtion varoista perhe-eläkettä soveltuvin osin samojen säännösten mukaan kuin virka- tai työsuhteessa valtioon olleen henkilön osalta on säädetty, jollei jäljempänä toisin säädetä.

Perhe-eläkkeen suorittamisen edellytyksenä on, että 1 momentissa tarkoitettulla henkilöllä, edunjättäjällä, oli oikeus kansanedustajain oikeudesta eläkkeeseen 20 päivänä elokuuta 1948 annetun lain (618/48) tai 14 päivänä heinäkuuta 1967 annetun kansanedustajain eläkelain (329/67) mukaiseen eläkkeeseen tai että hän sai sitä.

2 §

Tämän lain mukaista perhe-eläkettä yhteensovitettaessa on yhteensovitusperusteesta voimassa, mitä kansanedustajain eläkelain 8 §:ssä on säädetty.

3 §

Kansanedustajana toimineen leskelle ja lapsille voidaan erityisestä syystä myöntää valtion varoista ylimääräinen eläke. Ylimääräinen eläke ja tämän lain mukainen perhe-eläke saavat yhteensä olla enintään tämän lain mukaisen eläkkeen enimmäismäärän suuruiset.

Ylimääräisen eläkkeen myöntää hakemuksesta eduskunnan kansliatoimikunta.

Ylimääräisen eläkkeen osalta on muutoin

soveltuvin osin noudatettava, mitä valtion ylimääräisistä eläkkeistä on voimassa.

4 §

Perhe-eläketurvasta huolehtii valtiokonttori.

5 §

Tarkempia säännöksiä tämän lain soveltamisesta voidaan antaa asetuksella.

6 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1990. Tällä lailla kumotaan 31 päivänä joulukuuta 1968 annettu kansanedustajain perhe-eläkelaki (791/68) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Jos edunjättäjä on kuollut ennen tämän lain voimaantuloa, on sovellettava aikaisempaa lakia. Aikaisempaa lakia on niin ikään sovellettava tapauksissa, joista on säädetty 31 päivänä joulukuuta 1968 annetun kansanedustajain perhe-eläkelain 18 ja 19 §:ssä. Perhe-eläke, jota maksetaan ennen lain voimaantuloa kuolleen edunjättäjän jälkeen, ei kuitenkaan lakkaa, vaikka leski solmii uuden avioliiton 50 vuotta täytettyään.

Valtion perhe-eläkelain (774/68) mukainen eläkesovitus tehdään myös määrättäessä perhe-eläkettä 14 päivänä heinäkuuta 1967 annetun kansanedustajain perhe-eläkelain (330/67) mukaisesti sellaisen edunjättäjän jälkeen, joka on kuollut tämän lain tultua voimaan.

Helsingissä 9 päivänä helmikuuta 1990

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO